



Ақсу өңірі

Газет 1934 жылғы 1 қазаннан шығады

Қоғамдық - саяси, әлеуметтік - экономикалық газет

№35 (10 134)

9 қыркүйек

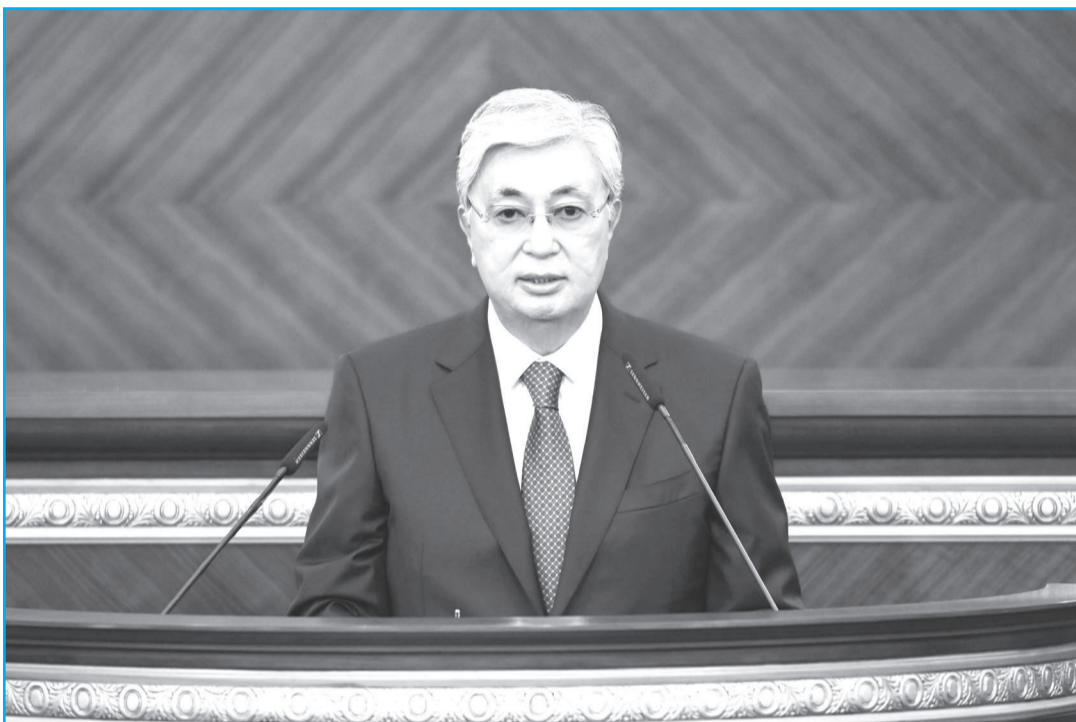
жұма

2022 жыл

aksuoniri@mail.ru

Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Бәрекелі қоғам

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ Қ.К.ТОҚАЕВТЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫ



Құрметті отандастар! Қадірлі депутаттар және Үкімет мүшелері!

Баршаңызды Парламенттің кезекті сессиясының ашылуымен құттықтаймын!

Биыл біз жаңа кезеңге қадам бастық. Халқымыз жалпұлттық референдумда саяси жаңғыру бағдарын қолдады. Конституциялық реформа Жаңа, Әділетті Қазақстанды құру жолындағы аса маңызды қадам болды. Еліміздегі саяси жаңғыру енді экономикалық өзгерістерге ұласуға тиіс.

Біз «Азамат – бизнес – мемлекет» арасындағы қатынасты түбегейлі өзгертеміз. Мемлекет, ең алдымен, бәріне бірдей мүмкіндік беріп, әділдік орнатады. Қоғам игілігіне арналған қызмет деңгейі жоғары болуына кепілдік береді. Әлеуметтік жағынан әлсіз топтағы азаматтарға қолдау көрсетеміз. Мүмкіндігі шектеулі жандарға да көмектесеміз. Президент жанындағы Омбудсмен тағайындалады.

Мемлекет экономикалық еркіндікті қолдайды. Бірақ, халықтың нарық тұрақсыздығының ықпалынан барынша қорғайды. Шағын және орта бизнесті мейлінше дамытады.

Енді реформалардың нақты бағдарларына тоқталайын.

БІРІНШІ БАҒДАР. ЖАҢА ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТ.

Біз экономикамызда қордаланған мәселелерді жақсы білеміз. Мысалы, шикізатқа әлі де тәуелдіміз. Еңбек өнімділігі төмен, инновация жеткіліксіз. Ұлттық табыстың игілігін жұрттың бәрі бірдей көріп отырған жоқ.

Әрине, мұның барлығы – күрделі мәселелер. Бірақ, оны шешудің нақты жолдары бар.

Атап айтсақ, бұл – макроэкономикалық тұрақтылықты қамтамасыз ету, экономиканы әртарапандыру

және цифрландыру. Сондай-ақ, шағын және орта бизнес пен адам капиталын дамыту, заң үстемдігін орнықтыру. Сондықтан, тың тәсілдер қажет екені сөзсіз.

Экономикалық саясатымыздың негізгі мақсаты еш өзгермейді. Оның мәні – сапалық және инклюзивтік тұрғыдан халықтың әл-ауқатын арттыру.

Жаңа экономикалық бағдарымыздың басты басымдықтары мыналар:

- жеке кәсіпкерлік бастамаларды ынталандыру, яғни, мемлекеттік капитализмнен және мемлекеттік экономикаға шектен тыс араласуынан бас тарту;
- бәсекелестікті дамыту, яғни бәріне бірдей мүмкіндік беру;
- сондай-ақ, ұлттық табысты әділ бөлу.

Мұның бәрі кезек күттірмейтін бірқатар маңызды міндетті шешуді талап етеді.

Бірінші. Бағаны әкімшілік жолмен реттеу тұтас салалардың инвестициялық тартымдылығын төмендетеді. Сондай-ақ, тауар тапшылығын туындатып, елді импортқа тәуелді етеді.

Сондықтан, баға белгілеу ісіне мемлекеттің араласуынан біртіндеп бас тарту керек. Бәсекелік ортасы жоқ нарықтар ғана бұрынғыдай қала береді. Монополистердің тарифтері қатаң бақылауда болады. Бірақ, бақылау жасау орынсыз қысым көрсету деген сөз емес.

Бүгінде мемлекеттік органдардың, соның ішінде күштік құрылымдардың бизнесті тексеруге жаппай кірісіп, бағалар мен тарифтерді төмендетуді талап етуі жиілеп кетті. Құрдақыр үшін жасалатын мұндай әрекеттерді доғару керек.

Монополияның табысын шектеу қажеттігі мен инфрақұрылымға инвестиция салуды қамтамасыз ету арасында тепе-теңдікті сақтау маңызды. Елімізде электр қуатымен қамтамасыз ететін желілердің үштен екісінің, жылу коммуникациясының 57

пайызының және су құбыры желісінің жартысына жуығының тозығы жеткен. Осыдан-ақ біраз жайтты аңғаруға болады.

Тарифтерді күшпен ұстап тұрудың ақыры соның бәрін кезекпен өшіруге және түрлі апатты жағдайлар туындауына әкеп соқтырады. Осының салдарынан азаматтардың денсаулығына және өміріне қатер төнеді.

Монополиялы нарықтарда «Тарифті инвестицияға айырбас-тау» деген жаңа тариф саясатына көшу керек. Желілер мен қуат көздерінің тозу деңгейін кемінде 15 пайызға азайту қажет.

Тариф инфрақұрылымға қаржы салғаны және ашықтықты қамтамасыз етудің мемлекеттік мониторингі жүйесіне қатысқаны үшін беріледі. Меншік иесі инвестицияның айтарлықтай бөлігін тарифтің емес, өз қаржысының есебінен салуға тиіс.

Инновация енгізу үшін тиімді ынталандыру шараларын әзірлеген жөн. Сондай-ақ, шығыстың бір бөлігін тарифтік сметаның аясында қайта бөлуге және табыстың белгілі бір бөлігін сақтап қалуға рұқсат беру керек.

Тарифтерді тоғыспалы субсидиялаудан, яғни бір тұтынушылар үшін бағаны ұстап тұру мақсатымен басқалар үшін бағаны көтеру тәсілінен біртіндеп бас тарту қажет.

Екінші. Экономиканы одан ары монополиясыздандыру үшін нақты институционалды шешімдер қабылдау қажет.

«Конгломерат» ұғымын заң жүзінде айқындап алған жөн.

Нарықтың өзара байланысты субъектілері экономикалық әлеуетін бір жерге шоғырландыру үшін рұқсат алуға міндетті. Олардың барлық мәмілесін, соның ішінде нарыққа тән емес бағаларды (Жалғасы 2-3-4-беттерде).

Жолдауға жолдау

Бұл шешім де Президентіміздің көрегендігін көрсетеді

Биыл еліміз қиын кезеңді еңсерді. Жыл басы «Қанды қаңтар» оқиғасымен басталып, ел тәуелсіздігіне нұқсан келе жаздады. Мемлекет басшысы Қаңтар оқиғасына байланысты бүгінгі Жолдауында: «Бізге ел бірлігі ауадай қажет. Ереуілге қатысқандар да, күштік құрылым қызметкерлері де – өз азаматтарымыз.

Мемлекет қаңтар оқиғасына қатысқан, бірақ ауыр қылмыс жасамаған азаматтардың жазасын жеңілдетті. Заң бұзғандардың бірқатары кінәсін түсініп, өткен іске өкініп отыр. Оларға кешіріммен қараған дұрыс деп ойлаймын.

Сондықтан мен қаңтар оқиғасына қатысушыларға бір реттік рақымшылық жариялау туралы шешім қабылдадым», - деді. Бұл шешім де Президентіміздің көрегендігін көрсетеді.



Аманкелді АЙТБАЕВ, аудандық Ардагерлер кеңесінің төрағасы.

Жұмыстарды айқындап берді



Бүгін Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев жыл сайынғы дәстүрлі Жолдауын жариялады.

Жолдауда Жаңа Қазақстанды құру жолында атқаруға тиіс жұмыстарымызды айқындап, нақты тапсырмалар жүктеді. Халық болып жұмылып Ата Заңымызға өзгерістер мен толықтырулар енгізуге референдум өткіздік.

Мемлекет басшысы өз сөзінде: «Жалпыхалықтық референдумда қабылданған конституциялық өзгерістер Әділетті Қазақстанның символына айналды. Біз Ата Заңымызда жер мен табиғи ресурстар халықтың меншігі деген басты қағидатты бекіттік. Бұл – құр сөз емес», - деді. Және мемлекет байлығынан әркімге тиісті үлесі берілетінін де тілге тиек етті. Ел ертеңі жолында жарқын мүмкіндіктерге жол ашатын бастамаларын ұсынды.

Бақыт ҚҰРМАНҒАЛИЕВА, аудандық ауылшаруашылығы қызметкерлері кәсіподағының төрайымы.

Жұмыс берушілердің назарына!

2023 жылға шетелдік жұмыс күшіне квота белгілеу үшін ағымдағы жылдың 25 қыркүйекке дейін Ақсу аудандық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөліміне қажеттілік ететін шетелдік жұмыс күшін тартуға сұраныстарыңызды тапсыруды сұраймын. Сұраныс мемлекеттік және орыс тілдерінде жазбаша түрде тапсырылады.

Қажетті құжаттарды Ақсу ауданы жұмыспен қамту бөлімінің 2 қабат, 8 кабинет, байланыс тел.: 2-19-34 алуларыңызға болады.

БАСПАСӨЗ - 2022

АҚСУ ӨНІРІ

ҚОҒАМДЫҚ - САЯСИ ГАЗЕТІНЕ 2022 ЖЫЛҒА ЖАЗЫЛУ ЖҮРІП ЖАТЫР!

Ауданның тыныс - тіршілігінен құлағдар болғыңыз келсе, аудандық және ауылдық "ҚАЗПОШТА" БАЙЛАНЫС БӨЛІМШЕЛЕРІНЕ БАРЫП ЖАЗЫЛЫҢЫЗДАР!

"Ақсу өңірі" газетіне жарты жылға - 2207 теңге 40 тиын.

Газет индексі: 66750

Әділетті мемлекет Біртұтас ұлт Бәрекелі қоғам

(Жалғасы. Басы 1-бетте).

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ Қ.К.ТОҚАЕВТЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫ

бастадық. Бұл жұмысты жалғастыру қажет. «Халық қатысатын бюджет» жобасы тиімді іске асырылып жатыр. Оның ауқымын кеңейтіп, жобаға аудандық маңызы бар қалалар мен ауылдарды тарту керек. Тұрғын-үй коммуналдық шаруашылығы қаржысының кемінде 10 пайызы қайда жұмсалатынын қоғамның өзі айқындауға тиіс. Осы айтылған мәселелерді тиімді жүзеге асыру үшін жаңа Бюджет кодексі қабылдау қажет.

Алтыншы. Кәсіпкерлікті жүйелі түрде қолдау.

Бұл жұмыста бәрін басынан бастап реттеу керек. Тапсырма екі жылдан бері орындалмай келеді. Жүздеген, тіпті мыңдаған заңнамалық құжат пен нұсқаулықты қайта-қайта түзете бергеннен ештеңе шықпайды. Оның орнына ықшам әрі түсінікті жаңа ережелерді бекіткен жөн. Мұндай тәсілді 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап толық енгізу қажет.

Келесі мәселе. Мемлекет қаржылай қолдау жасаған кезде бәсекеге қабілетті шағын және орта бизнес өкілдеріне баса мән береді. Еңбекақы төлеу қорын көбейткен және салық төлемдерін арттырған кәсіпорындарға қолдау көрсетіледі. Бұл – негізгі талап.

Сонымен қатар, мемлекеттен көмек алатын бизнес өкілдерін анықтайтын автоматты жүйе енгізіледі. Мемлекеттік сатып алудың мүлде жаңа жүйесі жасалады. Бағаның төмен болуы ғана емес, тауарлар мен қызметтердің сапасы басты назарда болады.

Мемлекеттік және квазимемлекеттік сатып алуды бірыңғай платформаға көшіру қажет.

Осының бәрін жүзеге асыру үшін «Мемлекеттік сатып алу туралы» жаңа заң қабылдануға тиіс.

Жетінші. Мемлекет пен жекеменшік серіктестігінің жаңа үлгісіне көшу керек.

Қазір көптеген жоба кейбір кәсіпкерлер мен шенеуніктердің майшелпегіне айналды. Келісім-шарттар ашық және конкурстық негізде жасалуға тиіс. Осы мақсатта тиісті заң қабылдау қажет.

Сегізінші. Несие ресурстарының тапшылығы отандық бизнес үшін үлкен проблема болып отыр.

Қазақстанда шағын және орта бизнесті қаржыландыру үшін 42 миллиард долларға жуық қаражат жетіспейді. Сөйте тұра, банктерде триллиондаған теңге қаржы іс жүзінде экономикаға еш пайдасын тигізбей босқа жатыр.

Ұлттық банк, Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі, Үкімет бірлесіп, нақты секторды тұрақты әрі қолжетімді несиелен қамтамасыз ететін нақты шешімдер қабылдауға тиіс. Ұлттық банк қазіргі ахуалдың өте күрделі екенін ескере отырып, барынша икемді қимылдауы, тіпті тапқырлық танытуы керек. Шетелдерде бұған қатысты оң тәжірибелер бар.

Тоғызыншы. Өнім өндіру үшін, ең алдымен, жер керек. Жері жоқ адам бизнеспен айналыса алмайды.

Кәсіпкерлерге жер телімдерін ашық әрі жедел бөлудің тиімді тәсілдері айқындалуға тиіс. Оны жыл соңына дейін әзірлеу керек. Әрбір аймақ пен елді мекенде бос жатқан немесе мақсатына сай игерілмеген жердің бар-жоғын анықтау қажет. Бұл ақпаратты бизнес өкілдері білуге тиіс. Аталған шаралар кәсіпкерлердің ғана емес, жалпы экономиканың бәсекеге қабілетін арттыра түсетіні анық.

ЕКІНШІ БАҒДАР. НАҚТЫ СЕКТОРДЫ ДАМУЫ.

Ең алдымен, жер қойнауын игеру ісіне инвестиция тарту үшін заңнаманы және рәсімдерді барынша жеңілдету керек.

Геологиялық ақпарат туралы бірыңғай мәліметтер банкі құру жұмысын аяқтау қажет.

Үкіметке индустрия және жер қойнауын игеру салаларының инвестициялық тартымдылығын арттыруды тапсырамын.

Былтыр менің тапсырмам бойынша барлық арнайы экономикалық аймақтың тиімділігі бағаланды. Соның нәтижесінде түйткілді тұстарды анықтап, тың тәсілдерді ойластырдық. Енді арнайы экономикалық аймақтарды дамыту үшін мүлде басқа саясатқа көшкен жөн.

Қазіргі таңда шетел компаниялары Қазақстанға көше бастады. Сондықтан, бұл мәселе тіпті өзекті болып отыр.

Арнайы экономикалық аймақтарға инвестициялық жеңілдіктерді саралап беру керек. Неғұрлым көп ақша салсаң,

соғұрлым көп жеңілдік аласың деген ұстаным басты қағида болуы қажет. Жұмыс істейтін саласы негізгі бағыт болмаса да, маңызды индустриялық жобаларды жүзеге асыратын инвесторлар бар. Оларға салық және кеден жеңілдіктерін ұсынбай-ақ, жер телімдерін беруге болады.

Барлық инвестициялық міндеттемесін адал орындайтын кәсіпорындар да бар. Оларға арнайы экономикалық аймақтан жер телімін жеке меншікке беру мәселесін шешу қажет.

Жалпы, инвестиция тарту жұмысын жүйелі жүргізу керек. Бұл – Үкіметтің алдында тұрған басты міндеттің бірі.

Келесі мәселе. Бұған дейін айтылғандай, мемлекет өзінің экономикаға араласуын біртіндеп азайта береді.

«Самұрық-Қазына» қоры экономиканың басты салаларына бақылау жасауға ғана мүмкіндік беретін мажоритарлы үлесі бар инвесторға айналады. Қордың басқа активтері мен акцияларын жекешелендіру керек. Оны жүзеге асыруға «Халықтық IPO» тәсілін де қолдануға болады.

«Самұрық-Қазына» қоры жеке инвесторлар дербес жүзеге асыра алмайтын аса маңызды жобаларға инвестор ретінде қатыса алады. Мұндай жобаларды Президент анықтайды.

Келесі мәселе – еліміздің транзиттік қуатын арттыру.

Қазақстан қазіргі геосаяси жағдайда Азия-Еуропа арасындағы аса маңызды құрлық дәлізі болып отыр. Біз бұл мүмкіндікті толық пайдаланып, әлемдік маңызы бар көлік-тасымал торабына айналуымыз керек. Еліміз осы салада ірі жобаларды жүзеге асыра бастады. Атап айтқанда, Ақтауда контейнер хабы құрылып жатыр. Транскаспий дәлізі дамып келеді. Осы жұмыстарға әлемдегі үздік логистика компаниялары тартылады.

«Қазақстан теміржолы» компаниясы толыққанды транзиттік-логистикалық корпорация болып қайта құрылады.

Автожол құрылысына, соның ішінде жергілікті жолдардың сапасына баса мән беру керек. Бюджеттен қыруар қаржы бөлінсе де, бұл мәселе әлі шешімін таппай отыр.

Мен 2025 жылға дейін жергілікті жолдардың кемінде 95 пайызын жақсарту жөнінде тапсырма бердім. Үкімет бұл мәселені тікелей бақылауға алсын. Жол құрылысындағы заңсыздықтарды анықтау қажет. Бұл жұмыстан нақты нәтиже шығару керек.

Біз де әлі күнге дейін битум тапшы. Бұл – ірі көлемде мұнай өндіретін ел үшін, тіпті, ұят жағдай. Үкімет осы мәселені түбегейлі шешуге тиіс.

Жалпы, ашығын айтуымыз керек, Үкіметтің жұмысында қайта-қайта олқылықтар болып жатыр. Біресе жанар-жағармай, біресе шекер жетіспейді. Осының бәрі Үкіметтің нақты шешім қабылдауға келгенде өте баяу қимылдап, батыл қадам жасай алмауынан болып отыр. Мұндай жағдайға азаматтардың да көңілі толмайды. Өрине, бұл – орынды. Сондықтан, дәл осылай жалғаса берсе, тағы да нақты кадрлық шешімдер қабылдауға тура келеді.

Келесі мәселе. Ұлттық экономика құрылымында құрылыс секторы маңызды орынға ие. Осы сала ішкі жалпы өнімнің 5-6 пайызын береді. Жанама салалар қосылса, бұл көрсеткіш одан да көп.

Бүгінде Қазақстандағы сәулет-құрылыс қызметін реттейтін

2,5 мыңнан астам құжат бар. Бұл жүйе әбден қағазбастылыққа көмілген. Жемқорлық аз емес. Ескі құрылыс стандарттары мен нормалары әлі де қолданылады. Сондықтан, Үкіметке мүлдем жаңа құжат – Қала құрылысы кодексі қабылдауды тапсырамын.

Әрбір қаланың жер телімдері мен коммуналдық желілердің схемасы көрсетілген функционалды интерактивті картасын жасау керек. Жер кадастрында өнеркәсіптік мақсатқа арналған жер телімдерінің картасын қолданыстағы көлік және коммуникация инфрақұрылымының схемаларымен толықтырып отыру қажет.

Ауыл шаруашылығын дамыту – негізгі проблеманың бірі. Осы саладағы ахуал мемлекетіміздің азық-түлік қауіпсіздігіне тікелей әсер етеді. Еліміздің ауыл шаруашылығы өнімдерінің көлемін және оның қосымша құнын арттыру қажет. Бұл – стратегиялық міндет. Қазір тек бидай мен

мал сатып отыратын заман емес. Үкімет агроөнеркәсіп саласын субсидиялаудың ұзақ мерзімге арналған жаңа тәсілдерін әзірлеуге тиіс.

Бюджет қаражатының қайтарымы болуы керек. Мемлекет қаржыны оңды-солды шашып, ысырап етуге жол бермейді.

Субсидия бөлуге және оның жұмсалыуына жүргізілетін бақылауды күшейту керек.

Шаруалардың өзара ұжымдасуы ауыл шаруашылығын дамытуға жол ашып отыр. Біз осындай пилоттық жобаны жүзеге асырдық. Оған қатысқан ауыл шаруашылығы кооперативтерінің егіні екі есе артық өнім берген. Ал, мал басы шамамен 25 пайызға көбейген. Әр өңірдің ерекшелігін ескере отырып, оң тәжірибені бүкіл елге біртіндеп тарату қажет. Бұл салада озық технологиялар тапшы.

Қазір ауыл шаруашылығына арналған жер туралы толыққанды ақпарат жоқ. Жердің құнары, су ресурсы мен суару жүйесі және оның жолдары жайлы мәліметтер жан-жақта шашырап жатыр. Цифрлық платформа осының бәрін бір жерге жинақтайды.

Тұтастай алғанда, еліміздің агроөнеркәсіп кешені келесі жылдан бастап жаңа әрі тұрақты ереже бойынша жұмыс істеуі қажет.

Игерілмей жатқан жерді қайтарып алу жөніндегі комиссияның қызметіне жеке тоқталғым келеді. Комиссия жұмысының аясында ауыл шаруашылығы мақсатындағы 2,9 миллион гектар жер мемлекетке қайтарылды. Жылдың соңына дейін кемінде 5 миллион гектар жерді қайтарып алу жоспарланып отыр. Игерілмей жатқан немесе заңсыз берілген жер көлемі 10 миллион гектарға жуықтайды. Үкімет пен өкімдіктер келесі жылдың соңына дейін осы жерлерге қатысты нақты шешім қабылдауға тиіс. Қазір жер мәселесін тексеруге жарияланған мораторий де күшін жойды. Бұл қадам жұмысқа оң ықпалын тигізеді деп ойлаймын.

Ел экономикасын тұрақты дамытуға су тапшылығы қатты кедергі болып отыр. Қазір бұл ұлттық қауіпсіздік мәселесіне айналды. Сырттан келетін су азайып барады. Сол судың өзін тиімсіз пайдалану жағдайы одан әрі ұшықтыруда. Судың 40 пайызы құмға сіңіп жатыр. Бұл салада басқа да түйткілдер аз емес. Атап айтқанда, инфрақұрылым әбден тозған. Сондай-ақ, автоматтандыру және цифрландыру деңгейі төмен. Ғылыми негіздеме жоқ, мамандар тапшы. Бұл мәселелерді шешу үшін Үкімет жанындағы Су кеңесінің жұмысын жандандыру қажет, білімді сарапшыларды жұмысқа тарту керек. Қажетті мамандарды даярлау үшін бұл саладағы іргелі әрі мықты жоғары оқу орнын анықтаған жөн. Су саласын дамытудың үш жылдық жобасын әзірлеу керек.

ҮШІНШІ БАҒДАР. ЕЛ БОЛАШАҒЫНА АРНАЛҒАН СТРАТЕГИЯЛЫҚ ИНВЕСТИЦИЯ.

Еліміздің басты құндылығы – адам. Бұл – айқын нәрсе. Сондықтан, ұлттық байлықты тең бөлу және баршаға бірдей мүмкіндік беру – реформаның басты мақсаты. Ұлт саулығы жақсы болса ғана, қоғам орнықты дамиды.

Денсаулық сақтау саласында біраз реформа жүргізілді. Дегенмен, оның жағдайы әлі де маз емес. Өрине, жылдар бойы қордаланған түйткілдер бір мезетте шешілмейді. Сондықтан, аса маңызды мәселелерді ретке келтіруге баса мән берген жөн. Сонды бірі – қаржыландыру жүйесі. Осы салаға қаржының жеткілікті бөлінуі қалыпты жағдайға айналған.

Соның кесірінен, жұрт сақтандыру жүйесіне қосылса да, медициналық қызмет толық көлемде көрсетілмей отыр.

Бүгінде медициналық көмек мемлекет кепілдік берген және сақтандыру пакеті деп екіге бөлінген. Ашығын айтсақ, мұндай жүйенің тиімділігі төмен. Тіпті, сақтандыру моделі тұрақсыз әрі жүйесіз дамуда. Бұл – үлкен олқылық. Енгізілген медициналық сақтандыру жүйесін өңдеуіміз қажет.

Үкіметке денсаулық сақтау саласын және жалпы әлеуметтік саланы қаржыландыру жүйесін қайта қарауды тапсырамын.

Медициналық инфрақұрылымды кешенді түрде жақсартуға баса назар аудару керек. Мемлекет пен жекеменшіктің серіктестігін тиімді пайдаланған жөн.

Медицина – инвестиция салуға қолайлы сала. Тек оған дұрыс жағдай

қолдану белгілері бойынша жасалған келісімдерін де мұқият тексеру керек.

Бірыңғай операторлардың қызметі нарықтық экономиканы дамытуға кері әсер етеді. Сондықтан, бұл институтты ретке келтірген жөн. Қазір жұмыс істеп тұрған операторларды бәсекелі ортаға беру қажет немесе монополист деп танып, қызметін монополияға қарсы арнаулы құқық аясында реттеу керек.

Үшінші. Экономиканың тұрақты өсуі салық саясатының түсінікті және болжауға болатындай етіп жүргізілуіне тікелей байланысты.

Фискалды реттеу ісін қайта жаңғырту үшін 2023 жылы жаңа Салық кодексі әзірленеді. Оның ең түйткілді тұсы саналатын салықтық өкімшілендіру мәселесі түгел қайта жазылуға тиіс.

Сондай-ақ, жұмыс барысында бетпестік кездесу мүлдем болмайтындай етіп, салықтық бақылау қызметін толық цифрландыру керек.

Тағы бір басымдық – салықтық ын-таландыру шараларының тиімділігін арттыру. Ол үшін экономиканың түрлі саласында дифференциалды салық мөлшерлемесіне көшкен жөн. Пайданың технологиялық жаңғыруға және ғылыми әзірлемелерге жұмсалған бөлігіне салынатын корпоративті табыс салығын төмендету немесе одан босату тәсілін енгізу керек.

Салық төлеушілердің салықтан жалтаруға құмарлығын азайту үшін арнайы салық рәжімдерін жеңілдету керек. Салық жүйемесін төмендету мақсатында ұжымдарды әдейі бөлшектеуге жол бермеу мәселесі жаңа кодексте қарастырылуы қажет. Сауда-саттық заман талабына сай дамуы үшін мөлшерлемесі ойға қонымды әрі рәсімдері қарапайым бөлшек сауда салығын қолдану аясын кеңейту керек.

Салық реформасы аясында «сән-салтанатқа салық» салуды енгізген жөн. Мұның орта тапқа қатысы жоқ, бұл салық тек аса қымбат жылжымайтын мүлік және автокөлік сатып алған кезде салынады. Автокөлік сатып алу кезінде төленетін алым-салық мәселесіне жеке тоқталайын. Кейбір жақын шетелдерден әкелінген автокөліктерге қатысты түйткілдер баршаға мәлім. Заң аясынан тыс қалып отырған мұндай көліктер қоғамдық қауіпсіздікке қатер төндіруде. Заңсыз көлік әкелетін амал-тәсілдің бәрін тосқауыл қою үшін батыл шаралар қабылдау қажет. Ал, биылғы 1 қыркүйекке дейін елге әкелінген автокөліктерге қатысты ахуалды реттеу керек. Оларды заңдастыру мақсатында утилизация және алғашқы тіркеу үшін төленетін қаржы көлемін 200-250 мың теңгеден асырмай, бәрін бірдей және бір реттік алым алуды ұсынамын.

Бұл – іздеу салынбаған және кеден рәсімдерінен өткен көліктерге ғана қатысты шара.

Төртінші. Салық саясатының тиімді болуы кеден жұмысының ашықтығына тығыз байланысты.

Салық және кеден саласындағы ақпараттық жүйелерді толық біріктіру ісін аяқтау маңызды.

Келесі мәселе. Тексерушілердің тым көптігі. Олардың теріс әсер еткені белгілі. Сондықтан, шекараға интеграцияланған кедендік бақылау тәсілін енгізу қажет. Кедендік рәсімдеу орталықтары «бір терезе» қағидаты бойынша жұмыс істеуге тиіс.

Бесінші. Біз «көрпеге қарай көсілу» қажет екенін ұмытпауымыз керек.

Бюджет саясатына реформа жасалады. Ақырғы нәтижені деп басуымыз керек. Бюджет кодексінде шекті нормативтер бекітіледі. Оны бюджетті жоспарлау және орындау кезінде міндетті түрде ұстану қажет.

Ұлттық қордың қаржысын тиімсіз жұмсау тоқтатылады. Бұл – өте өзекті мәселе. Қордың қаражатын аса қажет инфрақұрылымды дамытуға және еліміз үшін маңызы зор жобаларды қаржыландыруға жұмсаймыз.

Бюджет үдерістерін барынша жеңілдету қажет. Мемлекеттік органдардың игерілмеген қаражатты келесі жылға қалдыруына мүмкіндік беру керек. Сол арқылы олар ақшаны бюджетке қайтарудың тиімсіз тәртібінен құтылады. Сонымен бірге, бюджетке қатысты тәуекелдерді басқару жүйесін іске қосу керек. Бұл жүйе квазимемлекеттік секторды да қамтуға тиіс.

Біз салық түсімін өңірлердің өзіне бере

Әділетті мемлекет Біртұтас ұлт Бәрекелі қосам

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ Қ.К.ТОҚАЕВТЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫ

тілін де, орыс тілін де жақсы білетін балаларды тәрбиелеуіміз қажет. Себебі, бұл ұрпақтың мүддесі үшін керек. Оқу-ағарту министрлігі популисттердің жетегінде кетпей, балалардың мүддесін қорғауға тиіс. Білімді және бірнеше тілді меңгерген ұрпақ болашаққа сеніммен қадам басады. Біздің күшіміз – жастардың білімінде.

Техникалық және кәсіби білім беретін оқу орындары еңбек нарығының нақты сұранысына бейімделуі және еліміздің жаңа экономикалық бағдарының міндеттеріне сай болуы керек.

Ата-аналар мен оқушылар алған білімінің және игерген машық-дағдысының сапалы және сұранысқа ие болуы үшін белгілі бір деңгейде жауапты екенін сезінуге тиіс. Сондықтан, олармен де үнемі әріптестік қатынас орнату білу керек. Осы мақсатта жеке білім беру ваучерлерін енгізу жоспарланып отыр.

Баланың білім алуына, оның ішінде сыныптан тыс оқуына мемлекет бөлетін қаражат бірыңғай білім беру есепшоттарында жинақталады. Бір сөзбен айтқанда, мұны балалардың білім алуына инвестиция ретінде жұмсалатын алғашқы мақсатты капитал деуге болады. Бұл қадам еліміздің әрбір азаматы үшін бірдей мүмкіндік қағидатын іс жүзінде қолдануға жол ашады. Жоғары білім саласындағы реформаларды да осы бағытта жүзеге асырған жөн.

Отандық жоғары оқу орындарының білім сапасы артқан сайын ондағы оқу ақысы да өсе түседі. Сондықтан мемлекет ұлттық бірыңғай тестілеудің нәтижесіне және басқа да көрсеткіштерге байланысты білім беру гранттарын әртүрлі деңгейде бөлуді жоспарлап отыр. Оның көлемі 30-дан 100 пайызға дейінгі аралықта болады.

Білім алуға жылдық өсімі 2-3 пайыз болатын жеңілдетілген несие де беріледі. Бұл шаралар жоғары білімнің қолжетімділігін арттырып қана қоймай, қоғамдағы әріптестік және өзара жауапкершілік қағидатын нығайта түседі.

Келесі маңызды мәселе – студенттерді жатақханамен қамтамасыз ету. Бұл түйткілді шешу үшін жоғары оқу орындарымен және құрылыс компанияларымен мемлекеттік-жекеменшік серіктестік орнату тәсілін барынша енгізу керек. Сондай-ақ, барлық мәселенің шешімін табуды мемлекеттің мойнына ілу дұрыс емес деп санаймын. Сол себепті, мемлекеттен қаражат алу үшін жекеменшік жоғары оқу орындарының жатақханасы болуы шарт. Әрине, мұны оқу орындарынан біртіндеп талап еткен жөн.

Студенттердің жекелеген, әлеуметтік тұрғыдан аз қамтылған санаттары үшін пәтер жалдауға кететін шығынын субсидиялау мүмкіндігін де қарастыруға болады. Жоғары оқу орындары жанындағы эндаумент-қорлар білім берудің экокүйесін дамытудың негізгі буынына айналуда тиіс. Мақсатты капиталдың мұндай қорлары әлемдегі озық университеттерде ғылымды және инновацияны қаржыландырудың өзегі саналады.

Еңбекақыны нарықтағы жағдайға сай өсіру – халықтың әл-ауқатын арттырудың басты факторы. Мемлекет ең төменгі жалақыны айқындаудың жаңа тәсілін енгізеді. Бұл әдіс оның мөлшерін біртіндеп ұлғайтуға мүмкіндік береді.

Мен ең төменгі жалақы деңгейін 60 мың теңгеден 70 мың теңгеге дейін көтеру туралы шешім қабылдадым. Бұл шешім 1,8 миллион азаматтың табысына тікелей әсер етеді.

Біз зейнетақы жүйесін де қайта жаңғыртамыз. Зейнетақының ең төменгі базалық мөлшерлемесін біртіндеп ең төменгі күнкөріс деңгейінің 70 пайызына, ал жоғарғы шегін 120 пайызына жеткізу қажет. Бұған дейін қабылданған шешімдермен бірге бұл қадам 2025 жылға қарай жиынтық зейнетақы мөлшерін орташа алғанда 27 пайызға көбейтеді. Сондай-ақ, әлеуметтің талап-тілегін ескере отырып, әйелдердің зейнет жасын 2028 жылға дейін 61 жас деңгейінде қалдырамыз.

Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының тиімді инвестициялық стратегиясын әзірлеу қажет. Бұл жұмысқа іскерлік абырой-беделі мен кәсіби біліктілігі жоғары мамандары бар жеке компанияларды тартуға болады.

Әлеуметтік қамсыздандыру жүйесіне де өзгеріс енгізу керек.

Біз 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап бала күтімі үшін төлемақы төлеу мерзімін сәби бір жарым жасқа толғанға дейін ұзартамыз.

Балалардың ең маңызды шағында – сәби кезінде ата-аналары жанында көбірек болады.

Әлеуметтік сақтандыру жүйесіне қатысушыларға жұмыссыз қалғаны үшін төленетін төлемақы орташа айлық табысының 45 пайызына дейін көбейтіледі. Бұл қадам осындай жағдайға тап болған жандарға септігін тигізіп, қызметке тезірек оралуына мүмкіндік береді.

Атаулы әлеуметтік көмектің бірыңғай жүйесін құру азаматтардың әл-ауқатын жақсарту ісіндегі маңызды қадамның бірі болмақ.

2023 жылдан бастап, Отбасының цифрлық картасы және Әлеуметтік әмиян сияқты тәсілдерді енгізу жоспарланып отыр. Осы бастамалар аясында мемлекеттік қолдаудың түрлі шаралары біріктіріледі. Оның бәрі барынша түсінікті, ең бастысы, нақты болады әрі алдын-ала жасалады.

Жастарға жан-жақты қолдау көрсету – мемлекетіміздің басты міндетінің бірі. Еңбекпен қамтитын түрлі шаралар арқылы келесі жылы 100 мың жасты жұмысқа орналастыруымыз керек. Жастардың кәсіпкерлік бастамаларына қолдау көрсету жалғасады. Оларға жеңілдетілген тәртіппен жылдық өсімі 2,5 пайыз болатын шағын несие беріледі. Бұл шаралар қоғамның барынша үйлесімді әрі әділетті болуына ықпал етеді.

Жалпылықтық референдумда қабылданған конституциялық өзгерістер Әділетті Қазақстанның символына айналды.

Біз Ата заңымызда жер мен табиғи ресурстар халықтың меншігі деген басты қағидатты бекіттік. Бұл – құр сөз емес. Бұл – барлық реформаның арқауы.

Әрбір отбасы еліміз пайдаланып жатқан ұлттық байлықтың игілігін көруі керек. Сондықтан, мен жариялаған Балалар жылының аясында «Ұлттық қор – балаларға» атты мүлде жаңа бағдарламаны жүзеге асыру өте маңызды деп санаймын.

Ұлттық қордың жыл сайынғы инвестициялық табысының 50 пайызын балалардың арнаулы жинақтаушы есепшотына аударуды ұсынамын. Қаржы әр бала 18 жасқа толғанға дейін аударылып тұрады, оны мерзімінен бұрын есепшоттан шығарып алуға болмайды. Жинақталған қаржы балалар кәмелет жасына толғаннан кейін олардың баспа немесе білім алуына жұмсалатын болады. Бұл қаражат ескелең ұрпақтың үлкен өмірге қадам басуына мүмкіндік береді. Қор, шын мәнінде, ұлттық мәртебеге ие болып, халқымыздың игілігіне қызмет етеді. Бастаманы жұбаты 2024 жылғы 1 қаңтардан жүзеге асыра бастауды тапсырамын.

«Самұрық-Қазына» қоры таза пайдасының кемінде 7 пайызын «Қазақстан халқына» қоғамдық қорына аударатын болады. Бұл – Жаңа Қазақстанның сипатына сай келетін маңызды бастама. Сондай-ақ, табысы мол кәсіпкерлер мен азаматтар қорға демеушілік көрсете береді деп сенемін.

Жалпы, адам әлеуетін дамыту – маңызды мәселенің бірі. Осы орайда, шетелден дарынды жандарды елге тарту қажет. Әсіресе, шығармашылық және кәсіпкерлік салада жетістікке жеткен азаматтарды шақыру керек. Мен тиімді көші-қон саясаты туралы айтып отырмын.

Сұранысқа ие болып отырған және жоғары білікті мамандардың тапшылығын азайту қажет. Ғылым, денсаулық сақтау, өндіріс, IT салаларының білікті мамандарына жеңілдік жасалады. Мемлекет оларға елімізде тұрақты тұру үшін виза береді. Шетел кәсіпкерлері он жылға виза рәсімдеп, Қазақстанда тұруға мүмкіндік алады. Бірақ, олар экономикамызға 300 мың доллардан астам инвестиция салуы қажет.

Қандастардың көшіп келуіне және ішкі миграцияға қатысты саясат түбегейлі өзгереді. Бұл орайда, демографиялық және экономикалық үрдістерді ескеру керек. Сондай-ақ, жалпыұлттық мүддені басшылыққа алу өте маңызды.

Қуатты ұлттың діңгегі – халық. Ең бастысы, азаматтарымыздың денсаулығы мықты, білімі терең болуы керек.

Кәсібилік пен еңбекқорлық қоғамымызда ең жоғары орында тұруы қажет. Тағы да қайталап айтамын. Елімізде еңбекқор адам, кәсіби маман ең сыйлы адам болуға тиіс. Осындай азаматтар мемлекетімізді

дамытады. Мен Ұлттық құрылтайда және «Жастар рухының» съезінде бұған арнайы тоқталдым. Біз қарапайым еңбек адамына құрмет көрсетуіміз керек. Қандай кәсіппен айналыссаң да, оны сапалы атқару маңызды.

Жастар нақты бір мамандықтың қыр-сырын жетік білуге ұмтылғаны жөн. Өз саласының шеберіне әрдайым сұраныс болады. Өскелең ұрпақ Қазақстанда ғана емес, өзге елдерде де бәсекеге қабілетті болуы керек.

Көрші мемлекеттің азаматтары шетелге барып, жұмыс тапсамай еңбек етіп жатыр. Олар біздің елде де өте жақсы табыс тауып жүр. Шын мәнінде, ең бастысы – адал еңбек. Біз мұны жете түсінетін ұрпақ тәрбиелеуге тиіспіз. Идеология жұмысында осыған баса мән берген жөн.

ТӨРТІНШІ БАҒДАР. МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ІСІН ҚАЙТА ЖАҢҒЫРТУ.

Экономиканы түбегейлі реформалау үшін мемлекеттік басқару жүйесіне серпіліс қажет. Жұрт бос сөзден, жарқын болашақ туралы жалынды ұрандардан жалақты. Халық мемлекеттік органдардың өз уәдесін қағаз бетінде емес, іс жүзінде орындағанын қалайды.

Саяси қызметшілердің жеке жауапкершілігін арттыра отырып, мемлекеттік басқару жүйесін орталықсыздандыруға баса назар аудару керек. Үкіметтің кейбір құзыреттерін министрліктерге берген жөн. Нақты бір саладағы саясатқа «жұмындасқан кабинет» емес, нақты бір министр жауапты болуға тиіс.

Үкімет саалаарлық мәселелерді шешумен шұғылдануы қажет. Премьер-Министр Кеңесін мемлекеттік басқару ісінің үздік стандарттарына сай келетін, ықшам Үкімет аппараты ретінде қайта құру осы бағыттағы алғашқы қадам болмақ. Басты мақсат – оның атауын өзгерту емес, нақты реформа жасау. Біз орталық мекемелерді оңтайландыру арқылы жергілікті атқарушы органдардың өкілеттігін айтарлықтай кеңейтуіміз керек. Бұл тәсіл қордаланған мәселелерді өңірлерде, ел ішінде шешуге мүмкіндік береді.

Жергілікті өзін-өзі басқару мәселелеріне, қоғамдық кеңестердің, пәтер иелері кооперативтері мен мүлік иелері бірлестіктерінің қызметін өзгертуге айрықша назар аудару қажет. Тұрғын-үйлер мен қала инфрақұрылымын абаттандыру мәселесін қолға алу керек. Ғимараттардың сыртқы көрінісі және ішкі инфрақұрылымының қызметі азаматтардың көңілінен шықпайды, елімізді шетелдіктердің алдында ыңғайсыз жағдайға қалдырады.

Үкіметке жаңа әкімшілік реформа әзірлеуді тапсырамын. Оған қоса, мемлекеттік органдардың жұмыс нәтижесін жақсартып, жауапкершілігін арттырған жөн.

Бізге сапалық тұрғыдан жаңа мемлекеттік басқарушылар керек. Мемлекеттік қызметшілерді іріктеу және жұмыстан босату жүйесін заман талабын ескере отырып, қайта жасау қажет. Мемлекеттік қызмет жеке сектордағы кәсіби мамандар үшін барынша ашық болғаны дұрыс. Кадрлық резервті нығайту керек.

Мемлекеттік қызмет істері агенттігі толыққанды стратегиялық HR институтына айналуға тиіс. Үкімет Агенттіктен бірлесіп бүкіл әлемдегі азаматтарымыздың әлеуетін жұмылдыру үшін арнайы платформаны іске қосуы керек.

Квазимемлекеттік сектордағы басқару ісінің тиімділігін арттыруға айрықша назар аударған жөн. Бұл бағытта нақты жұмыс атқарыла бастады. Соны аяғына дейін жеткізу керек. Ол үшін «Самұрық-Қазына» қорының жаңа жұмыс үлгісін түпкілікті айқындап алу қажет.

Әлемдегі ең үздік инвестициялық және өндірістік компанияларды үлгі ретінде алу керек. Мемлекеттік активтерді басқару ісі барынша ашық болуға тиіс. Үкімет жыл сайын Ұлттық баяндама әзірлеуді қамтамасыз етеді және оны Парламентке жолдайды.

БЕСІНШІ БАҒДАР. ЗАҢ ЖӘНЕ ТӨРТП.

Қоғамда заң үстемдігі берік орнығып, сот төрелігі әділ атқарылуы қажет. Осыған орай, қазылар қауымын шұғыл түрде қайта іріктеп, жаңартып жасақтау керек. Қазылар жоғары білікті, адал, сондай-ақ, жемқорлықтан таза болуы қажет. Ең алдымен, барлық судьялардың мәртебесін теңестірген жөн. Олар өзінен жоғары тұрған әріптестеріне тәуелді бол-

Әділетті мемлекет Біртұтас ұлт Берекелі қоғам

МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ Қ.К.ТОҚАЕВТЫҢ ҚАЗАҚСТАН ХАЛҚЫНА ЖОЛДАУЫ

ды ұсыныс. Сондықтан өкілетті органдарға осы мәселені қарастырып, нақты шара қабылдауды тапсырамын.

Біз кез-келген ашық арандатушылыққа және заңсыз іс-әрекетке қатаң тосқауыл қоюмыз керек. Ел ішіне іріткі салған және заң бұзуға шақырған адамдар қатаң жазадан құтылып кетпейді.

«Саяси плюрализмге ашықпыз, экстремизмнен, қарақшылық пен бұзақылықтан қашықпыз» деген ортақ қағиданы бүкіл қоғамның есіне салғым келеді. Қасақана арандату басталған жерде, сөз бостандығы мен пікір алуандығы туралы әңгіме қозғаудың өзі артық. Бұл – қоғамның тұрақтылығы мен қауіпсіздігіне нұқсан келтіру, мемлекеттің тұғырын шайқауға әрекеттену деген сөз.

Бізге ел бірлігі аяудай қажет. Ереуілге қатысқандар да, күштік құрылым қызметкерлері де – өз азаматтарымыз. Олар сот әділ өтеді деп қана емес, қоғам кешірімді болады деп үміттеніп отыр.

Мемлекет қаңтар оқиғасына қатысқан, бірақ ауыр қылмыс жасамаған азаматтардың жазасын жеңілдетті. Заң бұзғандардың бірқатары кінәсін түсініп, өткен іске өкініп отыр. Оларға кешіріммен қараған дұрыс деп ойлаймын. Сондықтан, мен қаңтар оқиғасына қатысушыларға бір реттік рақымшылық жариялау туралы шешім қабылдадым.

Рақымшылық жаппай тәртіпсіздікті ұйымдастыруға қатысы бар адамдарға, сондай-ақ, мемлекетке опасыздық жасағаны және билікті күшпен басып алуға әрекеттенгені үшін айыпталғандарға қолданылмайтын түсінікті. Сондай-ақ, лаңкестік және экстремистік қылмыс жасағандарға, рецидивистерге, жұртты азаптағандарға рақымшылық болмайды.

Біз адамгершілік таныта отырып, осы қайғылы оқиғадан тиісті қорытынды жасаймыз. Мұндай жағдай енді ешқашан қайталанбайды. Бұған жол бермейміз.

Қаңтар оқиғасы кезінде қаза болған азаматтардың жағдайы төмен отбасыларына материалдық көмек беріледі. «Қазақстан халқына» қоры да осы игі іске лайықты үлес қоса береді деп ойлаймын.

Біз қаңтар оқиғасынан сабақ алып, қоғамдық қауіпсіздікті едәуір күшейту қажеттігін түсіндік. Соңғы кезде адам өлтіру, қарақшылық жасау сияқты ауыр қылмыстар көбейіп барады. Аса қатыгездікпен жасалатын мұндай әрекеттер бүкіл қоғамға қатер төндіреді. Жазаны қатайту, мұндай қылмыс жасағандарды шартты түрде мерзімінен бұрын босатуды доғару арқылы осы қауіпті үрдістің тамырына балта шабу керек.

Отбасылық зорлық-зомбылықты қылмыс санатына жатқызу мәселесі қоғамда көптен бері талқыланып жүр. Құқық қорғау органдары бұл ұсыныстың дұрыс екеніне күмәнмен қарайды. Себебі, мұндай тұрмыстық жағдайларды анықтау оңай емес, яғни осындай оқиғаларды тергеп-тексеру қиынға соғады. Бұл сөздің де жаны бар. Бірақ, қалай десек те, отбасылық зорлық-зомбылыққа көз жұма қарауға болмайды.

Отбасында ойран салатындар жазаға тартылмаса, олар одан бетер басынып кетеді. Ал, жапа шеккендер мүлдем қорғаусыз қалады. Мұндай әрекеттер үшін жазаны күшейтетін кез келді деп санаймын. Зардап шеккен жандар елдің сезінен немесе біреудің қысым жасауынан қорықпауы қажет. Сондықтан, полиция қызметкерлері олармен өте мұқият жұмыс жүргізіп, тиісті шаралар қолдануы керек.

Синтетикалық есірткі тұтынатындардың көбеюі ұлт саулығына зор қауіп төндіруде. Қазіргі ахуал өте күрделі, соңғы үш жылда тәркіленген «синтетиканың» көлемі 10 есе артқан. Уақыт өткен сайын мұндай есірткі арзан әрі қолжетімді бола бастады. Нашакорлар оны өлеуметтік желі мен түрлі мессенджер арқылы емін-еркін сатып алып жатыр. Есірткіні, тіпті, үйге әкеп беретіндер бар. Бұл – аса қауіпті әрі ауқымды өлеуметтік кесел.

Синтетикалық есірткіні өндіруге және таратуға қарсы күрес жалпыұлттық деңгейде жүргізілуге тиіс. Сондықтан, Нашакорлықпен және есірткі саудасымен күресудің кешенді жоспарын әзірлеу қажет.

Интернет және телефон арқылы жасалатын алаяқтық әрекеттерге айрықша назар аудару керек. Құқық қорғау органдары мұндай қатерлерді анықтап, қылмыскерлерді құрықтау үшін ақпараттық-сараптама жұмысын күшейтуі

қажет. Сондай-ақ, азаматтардың құқықтық және қаржылық сауатын жүйелі түрде арттырған жөн.

Бюджет қаржысын және жалпыұлттық байлықты талан-таражға салатын жемқорлық әрекеттер мен оның астыртын жолдарын ұйымдастырушыларды іздеуге, түпкі амал-тәсілдерін анықтауға барынша күш салу өте маңызды.

Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстерді мұқият саралап, ондағы қолданылмайтын немесе сот төрелігіне кедергі келтіретін артық-ауыс нәрсенің бәрінен арылу қажет. Тиісті түзетулер енгізілгеннен кейін оларды қайта-қайта өзгерте бермеу қажет. 2015 жылдан бері Қылмыстық және Қылмыстық-процестік кодекстерге 1200-ден астам өзгеріс енгізілген.

Уақытша жағдайларға байланысты немесе аясы тар корпоративті мүдделерге бола заңдарды өзгертуге жол берілмеуге тиіс. Сондықтан, қылмыстық және қылмыстық-процестік заңнаманы түзету құзыретін Әділет министрлігіне беру қажет. Ол үшін мекеменің кадрлық әлеуетін нығайтып, заң шығару қызметінің сапасын арттыру керек.

Құрметті отандастар! Біз бүгін алдағы реформалардың бағыт-бағдарын айқындап алдық. Енді мемлекетімізді және қоғамның барлық саласын жаңғырта түсуге тиіспіз.

Саяси реформалар «Күшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін Үкімет» формуласымен жүзеге асырылып жатыр. Бұл тұжырым – қоғамымыздың мызғымас тұғыры. Реформалардың мазмұны жан-жақты толығырақ түспек. Жалпыұлттық ынтымақты және билік пен қоғамның серіктестігін нығайта береміз.

«Халық үніне құлақ асатын мемлекет» қағидасын ұстану аса маңызды. Біз қоғамға іріткі салуды емес, елді ізгі мақсатқа жұмылдыруды ойлауымыз керек. Әділетті Қазақстан идеясының түпкі мәні – осы.

Біздің алдымызда айрықша міндет тұр. Бұл – еліміздің егемендігін және жеріміздің тұтастығын сақтап қалу.

Елдімізді қорғаудың ең басты жолы – берекелі бірлік. Бұдан басқа жол жоқ. Ел бірлігі қашанда ең басты құндылық саналады. Қазір оның өзектілігі арта түсті.

Халқымыз татулық пен тұрақтылыққа ерекше мән берген. Оны бәрінен биік қойған. Біз дәл осы кезде бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығара білуіміз керек.

Құрметті Парламент депутаттары! Қадірлі отандастар!

Мемлекетіміздің болашағына тікелей қатысы бар ой-пікірлерімді ортаға салғым келеді. Қазіргі геосаяси жағдайда біз мемлекеттілігімізді біртіндеп нығайтып, реформалар мен жаңару бағдарын нық ұстануымыз қажет. Барынша мұқият әрекет жасап, еліміздің ұзақ мерзімді мүддесіне сай жұмыс жүргізуіміз керек. Реформалардың қазіргі қарқынын сақтау, саяси мәселелердің бәрін кейінге қалдырмай шешу аса маңызды. Ол үшін алдағы сайлау кезеңдерін тиімді жоспарлау қажет.

Президенттің кезекті сайлауы 2024 жылы, ал Парламент сайлауы 2025 жылы өтуге тиіс екенін баршаңыз білесіздер. Жаңа стратегияға сәйкес басты мемлекеттік институттарды кешенді түрде қайта жаңғыртуға кірісу қажет деп санаймын. Бұл қадам бізге әр азаматымыздың әл-ауқатын арттыру және бүкіл елімізді өркендету жолындағы ортақ жұмысты жандандыруға мүмкіндік береді.

Билік өзінің жоспарын қоғамнан жасырын ұстайтын саяси дәстүрден арылуымыз керек. Сондықтан, мен бүгін алдағы сайлау науқандарының кестесін барша халыққа жариялағым келеді.

Мен биылғы күзде кезектен тыс Президент сайлауын өткізуді ұсынамын. Әділетті Қазақстанды құру жолында түбегейлі және жан-жақты реформаларды табысты жүзеге асыру үшін халықтың жаңа сенім мандаты қажет.

Мен үшін мемлекет мүддесі бәрінен биік. Сондықтан мен өкілеттік мерзімімді қысқартуға және кезектен тыс Президент сайлауына баруға дайынмын. Сондай-ақ, мен көп ойланып, Президент өкілеттігі мерзімдерінің санын және ұзақтығын қайта қарау қажет деген білаймаға келдім. Президент мандатын ұзақтығы 7 жылдық бір мерзіммен шектеуді ұсынамын. Бірақ, қайта сайлануға тыйым салынады.

Бұл бастаманың негізі қандай? Бір жағынан, 7 жыл – кез-келген ауқымды бағдарламаны жүзеге асыру үшін жеткілікті кезең. Екінші жағынан, Президент мандатын бір мерзіммен шектеу Мемлекет басшысының жалпыұлттық дамудың стратегиялық міндеттерін шешуге барынша жұмылуын қамтамасыз етеді. Тіршілік тоқтамайды, жаһандық үдерістер мен ел ішіндегі қоғамдық дамудың қарқыны күн өткен сайын артып келеді.

Мен ұсынып отырған конституциялық жаңалық билікті монополизациялау қаупін айтарлықтай азайтады. Дәл осы себепті, мен Президентті бір мерзімге ғана сайлау нормасын енгізуді ұсынып отырмын. Біз билікті жасақтаудың және оның қызметін қамтамасыз етудің өркендетуі қағидаттарын бекітуге тиіспіз.

Жаңа президенттік жүйе саяси тұрақтылықты нығайтып, қоғамдық құрылыстың қазақстандық үлгісін орнықтырады. Президентті бір мерзімге ғана сайлау нормасын сайлаудан кейін Парламенттің қарауына ұсынамын. Парламент оң шешім қабылдаса, Отанымызда жаңа саяси дәуір басталады.

Елімізді саяси жаңғырту үдерісінде парламентаризмді дамыту ісі айрықша орын алады. Жаңарған Ата заңымыз әділ әрі ашық ережелері бар саяси жүйенің мүлде жаңа стандарттарын енгізеді. Саяси партияларды тіркеу рәсімі айтарлықтай жеңілдетілді. Парламент пен мәслихаттарды партиялық тізім және бір мандатты округ бойынша жасақтаудың тың тәсілдері іске қосылады.

Жалпы, конституциялық реформада көзделген институционалдық өзгерістің бәрін осы жылдың соңына дейін заңмен бекітіп, аяқтау қажет. Бұл өзгерістер саяси партиялардың санын арттырады, саяси бәсекені күшейтеді, халық қалаулыларының жаңа легі пайда болуына септігін тигізеді.

Бұрынғы тәртіп бойынша сайланған биліктің өкілді органдарының кезектен тыс сайлау науқаны арқылы жаңаруы заңдылық. Сондықтан, Мәжілістің және барлық деңгейдегі мәслихаттардың сайлауын келесі жылдың бірінші жартысында өткізуді ұсынамын.

Біз көпшіліктің мүддесін білдіретін депутаттардың жаңа құрамын жасақтаймыз. Бұл қадам мәслихаттар мен Парламент жұмысының тиімділігін арттырады сөзсіз. Болашақта Үкімет құрамына сайлаушылардың басым көпшілігінің дауысын алған саяси күштердің ғана емес, Парламенттегі басқа да партиялардың өкілдері кіруі мүмкін. Мұндай тәсіл атқарушы билікке бүкіл қоғамның талап-тілегін ескеретін тиімді шешімдер қабылдауға мүмкіндік береді. Сонымен, биыл Президент сайлауы, келесі жылы Мәжіліс және мәслихат депутаттарының сайлауы өтеді. Содан кейін Үкімет құрамы жасақталады. Соның нәтижесінде 2023 жылдың ортасында Президент, Парламент, Үкімет сияқты негізгі саяси институттардың бәрі қайта жаңғырып, жаңарады.

Біз ашық бәсекелестік орныққан және бәріне тең мүмкіндік берілетін Әділетті Қазақстанды құрып жатырмыз. Ауқымды саяси өзгерістерді ашықтық, әділдік және өзара сенім арқылы жүзеге асыру аса маңызды. Жаңа сайлау науқанының мерзімдерін және оның ретін елге ашық жариялау шешім қабылдау кезіндегі ашықтық қағидатына сай келеді. Осы қадамның бәрі біздің «Күшті Президент – ықпалды Парламент – есеп беретін Үкімет» атты басты формуламызды біртіндеп нақты мән-мазмұнмен байыта түседі.

Біздің бүгінгі бастамаларымыз Қазақстанның болашағын айқындайды. Біз күн сайын ескі мен жаңаның, тоқырау мен дамудың арасынан таңдау жасаймыз. Баршаңызды ұлт мүддесі үшін ұйысуға шақырамын. Бәріміз бірлігімізді бекемдей білсек, ешқашан әділдіктен аттамасақ, берекелі ел боламыз.

Әділетті Қазақстанды құру ісі енді ғана басталды. Алдағы жолдың қиындығы көп. Бұл бағдарымыз ешқашан өзгермейді, ішкі және сыртқы ахуал қандай болса да жалғаса береді. Қол қусырып отыратындар мен қасақана кедергі жасайтындарға орын жоқ.

Біз таңдаған жолымыздан айнымаймыз!

Ендеше, Әділетті Қазақстанды бірге құрайық!
Қасиетті Отанымызды бірге өркендетейік, ағайын!

МАТАЙ

(Басы өткен сандарда. Жалғасы).

Көмекке де келмеген. Ежелден бұл өңірде Матайлар көшіп-қонып жүрген. Нысанбай жыраудың: «Найман болсаң - Матай бол», - деген сөзі осы соғыстан соң айтылған. Ұлы жүз Рашид-дин деректерінде Шыңғыс хан заманынан Шағатай ұлысына қарасты болған. Яғни, олар қазақтан көрі өзбекке жақын жүрген. Ұлы жүз Бақлы мырзаның өзбекті жақтап, Өкіреш найманның атасы Сопымырза Жошының бесінші ұлы Шайбанның тараған Бүргеулы Қысрау қазыны хан қоймақшы болғанында, са-тып кеткендігі осыны аңғартады.

Қопалдан Баянжүрек тауына дейін созылып жатқан жазық «Жөңке (Шөңкей) алаңы» деп аталады. «Матай Жөңке (Шөңкей) батыр ерекше ерлік көрсетіп, осы жерден Жоңғардың он мың қолын Алакөлге дейін қуған», - деп Ілияс Жансүгіров өлеңмен аңғартады. Жер атауы содан Жөңке батыр есімімен «Жөңке» деп аталған.

Қопал бекінісі атауы туралы марқұм, тарихшы Марат Алыбаев жазғанындай Қопал атауы ешқандай Қапал батыр есіміне байланысты емес. «Қазақ молалары» зерттеуінде Ш.Уәлиханов: «Аяғздегі Қозы Көрпеш Баян сұлу зиратының төңірегінде қиранған тек топырақтан үйіліп, үстіңгі жағына ұсақ тас салынған молалар көп жатыр. Олардың қатарында Қапал деген батырдың да зираты бар», - деп жазады. Ш.Уәлихановтың «Қазақ молалары» зерттеу еңбегін орысшадан қазақшаға тәржімелеген автор Қ.Алдажұманов «Қапал атауы кішкене өзен мен бекініске берілген» деп өз жанынан сөз қосып жібергендіктен Марат Алыбаев шаттаса керек.

Қазақ-орыстар Батыс-Сібір өлкесінің Гасфорттың және Колпаковскийдің нұсқауымен жұбасы Алғазиннің жол көрсетуімен 1843 жылы 10 қазанда ең алғаш үш Қопалы өңіріне келген екен.

Сазды, қопалы Қопалға орыстар келмей тұрып, оны «үш Қопалы» деп халық атаған. Үш Қопалы атауынан Қопал бекінісі уезд орталығы болғанында, уездің атауы «Копальский» деп аталғаны шындық. Оған сол замандағы құжаттардағы уездің «Копальский» деп жазылғаны дәлелді. Яғни, үш Қопалы атауы уезд атауына берілген. Бұрынғы Қарамола, қазіргі атауы Қоңыр ауылында бір қара мола болған. Оны Ұлы жүздегі Жаныспен туысқан Қапалдың зираты деп шатастып, ұрпақтың басына белгі тұрғызып, Қопалға бұрылатын бұрылыққа мүсін орнатты. Бұл жанылықтық. Қоңырдағы қара мола елі Төртсары Қарамолданың зираты. Сол зират-молаға байланысты жер атауы Қарамола деп аталған. Бұл жерден Ш.Уәлиханов Қашқария сапарына бара жатып, басып өткен. Ш.Уәлихановтың жазбаларында Қарамола «жалпақ қоңыр үстірт» делінеді. Осы жерде Шоқан Уәлиханов Қашқарға баратын керуенге қосылған. 1857 жылғы Жетісуға сапарында Ш.Уәлиханов күнделігінде Ордабайдың моласы туралы да жазады. Ордабайдың моласы орныққан жер, жанында ағып жатқан тоғанға байланысты, Ордабай-Көкөзек деп аталған. Қазір ол жерде Көкөзек ауылы бар. Ордабайдың күмбез зиратында адам келбетті істес тас мүсін орнатылыпты. Ол туралы Ш.Уәлиханов жақсы жазған. Сол тас мүсінді Қопал уездік басқармасы қаздырып алып, Қопалдағы контордың алдына қойдырады. Ол туралы 1960 жылы Т.Қалилаханов «Тас батыр» деген тақырыппен «Лениншіл жас» газетіне, тас мүсіннің суретін бастырып, мақала шығарады. Кейін сол тас мүсін Қопал орта мектебінің қарауына беріледі. Ордабайды Орду, Орда-Ечен, Орда хан деп жазушы Т.Қалилаханов Ордабайды Орда-Ежен деп танып, Жошы ханның ұлы қылады. Ол ағаттық. Ел ішіне тараған деректе: «Ордабай мен Батырбай деген ағайынды жігіттер. Екеуі де саудамен айналысқан. Көздері тірі кездерінде өздеріне зират-там салдыртады. Негізінен Батырбай «өзіме» деп салдыртады. Інісі Ордабай Батырбайдан бұрын өліп, соның есімімен қорым аталған», - делінеді. Емші Бижамақ Меңлібаева Көкөзек ауылындағы Ордабай зиратын өз қаражатымен темірмен қоршатып, белгі қойып, 2013 жылы күзде, Жансүгір кентінде нәзір ас берді.

«Тамшыбұлақты» орыстар «Капелька, капаят как слезы» депті. Қопал бекінісінің атауы Қопалы өзені атауынан Копал қаласы аталып, оны қазақтар Қапал деп өз тіліне ыңғайлап алады. Қопалда жазасын өтеген ағылшын саяхатшысы Томас Аткинсон туған ұлының есімін Алатау-Тамшыбұлақ деп қояды. Орыстар Қопалдың іргесін қалағанынан бері қысы қаттырақ, қары қалыңырақ тұса бастапты. Үш Қопалы атауының бұрын Қопал өңірі «Жіке алабы» деп аталып, ауа райы недәуір жұмсақ болған көрінеді. «Жетісу өлкесін орыстың алуы» деген тарихында Ілияс Жансүгіров: «Қапал» сөзі орыстың Қопалы өзені атауын өз тілдеріне бейімдеген сөзінен шыққан», - деп жазады.

Қопал-Арасан шипалы суларын Тибет емшілері сырқат адамдарды емдеуге шеберлікпен пайдалана біліпті. Қопал аумағында VI-VII ғасырларда Түрік-Қимақ мемлекетінің қорғандары болғанын археологтар дәлелдеген. 1840 жылы Жетісу Алатауы өңірін зерттеуге Григорий Карелин деген табиғаттанушы, саяхатшы, барлаушы,

ақ аңғарылған.

Қопалда 1918 жылдарға дейін «қожа» десе, ел жаман қорқыпты. Сейітхан есімді, кезіне сүрме тартқан, имек тұмсық, бадырайған қара көзді, тырнақтары қынамен боялған, парсы сөздерін шатып айтатын, тілі былдыр, бұрыл сақал қожа Қопал халқының құбыжығы атанады. Өйткені, қорғансыз жесір әйел, жетім қыз қожаның құрығынан құтылмаған. Қапалда «Якобие» татар қыздар медресесі, ер балалар мектебі, туземная, приходская школа, төрт класты бастауыш мектеп болады. Қопал батсайыдай қызылды-жасылды, түрлі түске бөленген, саудагер және әскери атамандардың қаласы. Қопалда қала жұртына, әскери адамдарға арналған клубтар, кітапхана, бильярд командалары, бірнеше сауда дүкендері орналасады. Фатих Садықов дейтін татар мұғалімнің бір уезд халқына арналған кітап дүкені болады. Осының барлығы 1918 жылы кеңестік Мамонтов отряды келгенде құриды. Қопалдан Арасанға шыға беріс жолда көне зираттардың күн батыс жағында «Домалақ» төбе жатыр. Жан-жағы тегіс. Қопал халқының үлкен жыны сол төбеді етіпті. Бұл да тарихи орын. Алдымен Домалақ төбенің қары еріп, ақ бәйшешек – қар гүлі, ең алғаш сонда шығыпты. «Қисық ауыз» асуы Қопал мен Арасан аралығында орналасқан. Қызыл қыналы үлкен тастарымен көздің жауын алады.

1848 жылы Ұлы жүздің сұлтаны Сүйік (Сөк) Абылайханов батыс Сібір губернаторына шағым хат, баяндама жазғанын жоғарырақ келтірдім. Онда Ұлы жүз қазақтарына тиесілі Көксу, Қаратал, Ақсу, Лепсі, Басқан өзендері алқабындағы жайылымдар мен егіншілік уәскелерді Найман Матай, Садыр руларының басып алғандығы туралы бұрмаланып жазылады. Шағымдағы жәйді анықтау үшін Сібір губернаторы тексеруге арнайы төреші комиссия шығарады. Төреші комиссия шешімі бойынша бұл жерлер Найман Матай, Садыр руларына тиесілі құқығы Аяғез бен Көкпекті приказдарының құжаттарымен дәлелденеді. Тіпті арыдағы ақ патша тұсында бұл жерлер Орта жүздің көшпенді қауымдарына, сол кездегі заң негізімен бекітіліп, берілген жері екені туралы құжаттар бар болып шығады.

Жетісу жерінен ең алғашқы Ресей құзырына 1819 жылы Сөк төре 55000 адаммен қарамаққа ұсыныс қылады. Сөк (1868 жылы қайтыс болған) төрені орысқа бағынуға Сафар Құрманбаевты азғырып көндіреді. Ол 1818 жылдан орыстар тапсырмасымен қазақ ішінде жүреді. Омскіге хабарды жиі жеткізіп отырады. Анық-қанықты тексеруге аудармашы Сейфуллин келеді. 55 мың түтін, 802 мыңдай мал басымен Сөк орысқа бағынады. Сөк төре өзі басқарған жеріне орыс отрядын жібертеді. Сөктің билері: Сырымбет Ұнтағаров, Бейбіт Бектұрғанов, Мұсағит Мекманов дегендерді Капцевич ұсынысымен, Ұлы жүз елшілігін император қабылдайды. Құрамында Ералы сұлтан да болады. Жалайыр мен Шапырашты руы түгел, барлығы 55 мың адам Ресей құрамына алынады. Сөк төре бұл қылығымен Орта жүздің жартысын 1816-1819 жылдары басқарған Бөкей ханның орнын баспақ ниетте болады. Ресей императоры Александр-І Сөк төреге 8-ші сынып шенін беріп, оған мешіт пен сәулетті үйді Балқаш көлінің солтүстік жағынан салып беруді ұйғарады. Бұл бұйрық шешімімен Қаратал өзенінің бойынан Сөк төреге арналып, 1825 жылы үй мен мешіт салынады. Қытай өкіметі наразылығымен 1826 жылы Сөк төреге арналып салынған үй мен мешіт жермен жексен етіледі. Сөктің мола-сын Ташкенттің шалақазғы салады. Биіктігі 15 аршын. Мола құлап, тоғыз қазақты басып қалады. Сөктің ұлы Барақ ерөң тірі қалады. 1869 жылы құлаған моланың орны Боранай тауының етегінде, Қаратал өзенінен 10 шақырым солтүстікте жатыр. Қазір зират та Жалайырлар қойған тас белгі бар. 1824 жылы мамыр айында Александр-І патша қарамағына 80480 ер адамы бар Ұлы жүздің 14 сұлтаны Ресей бодандығына қабылданыуы туралы грамотаға қол қояды. Одан Омбы облысы, Аяғез округі құрамына еніп, ел мен жер болыстарға бөлінеді.

Аяғез округі приказына Сібір қазақтары шеғара әскерінің орынбасары Клейст: «1850 жылғы Матай елінің Кенже, Қаптағай табының сұлтандары: Әли Жадиев, Айдархан Жәңгіров, Тобуков, Әбілқайыров, Әлихан Серғазин, Ан-нас Кашкин, Әли Нұралин, Әбухан Сығаев», - деп атап, 1851 жылы 15 наурызда жеткізеді.

1910 жылдың күзінде Жетісу облысы қазақтарының Ұзынағашта съезі өтеді. Ақ патша ақзам алдына баруға депутаттар құрамына Жетісу облысынан Сардарбек Сыртанов енеді. Орталық Мемлекеттік мұрағатынан табылған Жетісу облыстық басқармасының мөрі басылған құжатта 1897 жыл, 23 желтоқсан айы, Жетісу облыстық әскери губернаторы мырзаға кавалерия генералынан хат түседі. Хатта: «Жергілікті тілдердің тілмашы қазақ Сыртанов Тұрлыбек 1896 жылы 18 мамырда Мәскеудегі Ұлы мәртебелі императорға тәж кигізу жорасына арналған салтанаттарға жергілікті ұлттан депутат ретінде қатысқаны үшін берілетін аса құрметті сыйлық кәулік, алтын сағат, императордың барқытпен көмкерілген портреті тапсырылсын, № 540, 11 қараша», - деп жазылған. Тұрлыбек Сыртанов науқасына байланысты 1905 жылы 24 сәуірде Жетісу облыстық басқармасының тілмаш қызметінен босап, 1906 жылы өз еліне оралып келе жатқанында жолда қайтыс болады. Тұрлыбектің інісі Барлыбек Сыртанов қатты сырқатына қарамай елінің тәуелсіздігі

(Жалғасы 6-бетте).

Жолдауға қолдау

Серпінді жаңашылдықтар көптеп қолға алынуда



Жаңа Қазақстанды құру жолында серпінді жаңашылдықтар көптеп қолға алынуда. Бүгінгі мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың халыққа арнаған Жолдауында көптің көкейінде жүрген түйткілді мәселелер көтеріліп, барлық сала бойынша тың бастамалар айтылды.

Еліміздегі биліктің негізгі институттарына (Президент, Парламент Мәжілісі, барлық деңгейдегі мәслихаттар) қатысты кезектен тыс өтетін сайлаудың уақытын алдын ала хабарлау – ел тарихындағы

тағы бір жаңашылдық. Бүгін Президент өзінің «халық үніне құлақ асатын мемлекет» тұжырымдамасы аясында биліктің жария саясат ұстанып отырғанын көрсетіп, елдегі өтетін сайлаулардың уақытын ашық айтты. Еліміздегі жыл басынан бері жүргізіліп жатқан реформалардың қарқынын бәсеңдетіп алмай, жұмысты өз деңгейінде жалғастыра беруіміз керек.

Бейбіт СҮЛЕЙМЕНОВ,
аудандық мәсихов,
хатшысы, аудандық
мәслихат депутаты.

Кәсіпкерлік пен еңбекқорлық Қазақстанды дамытады

"Кәсіпкерлік пен еңбекқорлық Қазақстанды дамытады". Президентіміздің бүгінгі Жолдауындағы осы бір айтылған сөзі еліміздің әр өңіріндегі қолдау күтіп отырған болашақ жас кәсіпкерлерге үлкен демеу болатынына сенімдімін. 100 мың жасқа жаңа жұмыс орындары ашылатындығы жұмыссыз жүрген жастарға үлкен мүмкіндік. Алдағы уақытта жолдауда айтылған бұл саннан да көп жұмыс орындары ашылып, жастардың шетелге емес өз туған жерінде қызмет етіп Қазақстанды жан жақтан дамытады деп ойлаймын. Президент қалаға оқуға келген студент жастарға жатақхана мәселесі алдағы уақытта шешімін табатындығын да атап өтті.

Халық арасында өзекті болып тұрған тіл мәселесі де көтерілді. Әрбір қазақстандық бір тілді ғана емес бірнеше тілді білуі, қазіргі заман талабына айналып отыр. Сондай-ақ, Президентіміз мемлекеттік басқару жүйесіндегі жаңа жас кадрларды дайындап болашақ жас мемлекеттік қызметкерлерге мүмкіндік беру қажеттігін атап өтті. Президентіміздің Жолдауын тыңдап, ел болашағындағы жаңа қадамдар мен өзгерістер болатындығына еш күмәнім жоқ. Біз әрқайсымыз Президентіміздің осы айтылғандарын орындап, жемқорлықсыз елімізге пайдамыз тиетін адал қазақстандықтардың қатарында болуымыз керек.

Ақнұр ЖЕҢІС,
Жансүгіров ауылдық округінің Жастар ісі-жөніндегі
нұсқаушысы, «Орталық» БПҰ мүшесі.

Ел ертеңі жолында жарқын мүмкіндіктерге жол ашатын бастамаларын ұсынды

Еліміздегі экономикалық табыстар, қазақстандық әрбір отбасының әл - ауқатының артуы, өмір сүру стандарттарының өсуі Қазақстанның демократиялық дамуының жаңа кезеңіне берік тұғыр жасап берді. Біздің елімізде саяси жаңару үдерісі бірте-бірте, қажетті экономикалық жағдайлар жасалуына қарай, Қазақстан тәуелсіздік алған сәттен бастап - бүкіл осы жылдары дәйектілікпен жүріп келе жатқанындығын біз көріп те, біліп келе жатырмыз.

Бүгінгі ҚР Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың халыққа арнаған дәстүрлі Жолдауы қоғамдық үдерістердің, сонымен қатар әлеуметтік саланың серпінді дамуын

қамтамасыз ететін маңызды бағдарламалық құжат болып табылады.

Елбасы биылғы Жолдауында қоғамдағы өзекті мәселелер: азаматтардың бостандығы мен құқықтарын қорғау, кәсіпкерлікті қолдау, әйелдердің зейнеткерлік жасын 61 жас деңгейінде 2028 жылға дейін белгілеу, 2023 жылға дейін 100 мың жасты жұмыспен қамту, оларға 2,5 пайыздық несие беру мәселесіне ерекше назар аударатынын, алдағы мерзімге арналған нақты мақсаттарды анықтап берді.

Ләззат ҚАСЫМБЕКОВА,
аудандық «Ақсу өңірі»
газетінің директоры –
бас редакторы.

Мақсаттарға жету үшін бірлік болу керек!

ҚР Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың қазақстандықтарға арнаған Жолдауы әрбір қазақстандықтың көкейінде жүрген сауалдарына жауап берді. Жолдауда еліміздің келешегі әлеуметтік-экономикалық даму бағыты және саяси реформалар айқындалды. Президент өз сөзінде «Біз «Азамат-бизнес-мемлекет» арасындағы қатынасты түбегейлі өзгертеміз. Мемлекет, ең алдымен бәріне бірдей мүмкіндік беріп, әділдік орнатады»-деді. Халық үшін денсаулық, білім, кәсібилік пен еңбекқорлық ең жоғары орында болатындығы баса айтылды. «Халық үніне құлақ асатын мемлекет» қағидасы жалғасын таба береді. Осы алдыға қойған мақсаттарға жету үшін бірлік болу керек.

Күләйхан ДӘУЛЕТБЕКОВА,
«АМАНАТ» партиясы Ақсу аудандық
филиалының атқарушы хатшысы.



Тіл адамдардың қарым-қатынас құралы болғандықтан, ол сөйлеу әрекетінің арқауы болып табылады. Тіл ұлт пен ұлтты жақындастыратын өзгеше қатынас құралы. Адам тіл арқылы бір-бірімен қатынаса алады.

Мемлекеттік тіл тәуелсіздігіміздің жырын жырлап, бұғанасын қатайтты.

Тіл - ұлт пен ұлтты жақындастыратын өзгеше қатынас құралы

«Ұлттың сақталуына да, жоғалуына да себеп болатын нәрсенің ең қуаттысы – тіл», - деген Ахмет Байтұрсынұвының қасиетті қағидасына сүйенсек, Ата заң аясында бақ-берекетіміздің сақталып отырғаны тіл саясатын да дұрыс жүргізудің жемісі екені анық. Тіл – халық қазынасы, ұлттың жаны. Тілдің мәселесі – ұлттың мәселесі. Мерейін асыратын да, құтын қашыратын да өзіміз. Отбасы өзіміз де, Отанымыз – Қазақстан! Тіл менгеруде ата-ананың рөлі ерекше екенін, әр отбасы уыз шағынан балаға қазақ тілін үйретуді қолға алса, бұл тілдің еш қиындығы жоқ.

«Ана тілін білмеген, анасын да сыйлағандықтан», - демекші өз ана тілін білмеген жаннан, анасын сыйлайтын жанның шығуы неғайбыл. М.Шахановша айтатын болсам, қазіргі таңда өз тілін өгейсіп, «мәңгірттеніп» жүргендер көп. Шынында қазақ пен қазақтың, әке мен баланың, әріптестердің жұмыста қазақ тілінде сөйлеспеуі көңілге қонымсыз-ақ жәйт. Бірақ қазақ тілі – тек қазақ халқының тілі емес, мемлекеттік тіл – ортақ тіліміз.

Өз тілімізді - өзіміз қадірлеп, қастерлейік!

Бір теңімі болмады ма ұлдан теңің...

Арынды Ақсу өзенінің бойын жайлаған елде Тастанбек деген орта шаруаның отбасында Сара 1878 жылы өмірге келіпті. Небәрі үш жасында әкесінен айырылып, он жасар ағасы Сахария және қартайған анасы Жаншөке (Жанөкше) үшеуі ғана қалады. Оларға әкесінің емшектес інісі Жайсаңбек қамқоршы болып, төртеуі тағдырдың жазғанына көніп, ағайынды паналап, күнелтеді. Сол бір күндерді ақын Сара:

«Құдай-ау, әкемді алдың туа сала,
Атандық жесір қатын, жетім бала,
Тезегін теріп елдің, отын жақтым,
Жоқ болып босағамда жалғыз қара», - деп бір шумақ өлеңмен өріп береді.

Бірақ асылдың сынығы мойымайды. Алладан амандықтарын тілеп, әр күніне, атқан таңына тәубе айтып, қатықсыз қара суды қанағат тұтып ел ішінде жүре береді. Құдайдың құдіретіне шек бар ма. Тұла бойындағы тума таланты уақыты

келгенде жарып шығады. Ен далада тезек тере жүріп айтқан әндерін біртіндеп жусан шауып, суға барған қыз-келіншектердің арасында шырқай бастайды. Тіпті, олардың салған әндерін сол заматында-ақ қағып алып, қайта айтып та беретін зеректігімен де ерекшеленеді. Зерделі қыз арғы-бергіні таразылай келе әрі кәрі шешесін ойлап мұңайып та жүреді.

Тұрмыс тауқыметінің ауырлығынан көпшіліктен жырақ қалған жетім қыз енді ел аузына ілініп, жиын-тойға шешесін ілестіре барып, азды-көпті қошеметке бөлене бастағанымен, шерлі жанның көңіл серпілтер сол күндері көпке созылмайды... (Жалғасы бар).

Елдос ҚАЛИЕВ,
"Ақын Сара" атындағы мәдениет үйінің
музыкалық жетекшісі.



18 ЖАСҚА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАР МӘМС ЕСЕБІНЕН ТІСТЕРІН ЕМДЕУ АЛАДЫ

Стоматологиялық көмек - медициналық көмектің ең қымбат қызметтерінің бірі болып саналады. Өкінішке орай, мамандар ұсынғандай, алдын-алу мақсатында тіс дәрігеріне баруды барлық адамның жағдайы көтере бермейтіндіктен, әрдайым қолжетімді емес. Мүмкін, сондықтан да Қазақстанда балалар тісжегісі бойынша статистика қарқынды өсуде.

Ресми мәліметтер бойынша, балалардың 82% - ында тіс ауруы бар. Көбінесе ата-аналар балаларды тіс дәрігеріне ауыз қуысының аурулары асқынған кезде әкеледі.

Бірақ, мүмкін, мұндай көрініс көптеген ата-аналардың тегін жо-спарлы профилактикалық тексерулер мен қажет болған жағдайда тегін емдеуді, сондай-ақ 18 жасқа дейінгі барлық балалар үшін шұғыл көмек көрсетуді көздейтін МӘМС пакетінің мүмкіндіктері туралы білмейтіндігінен де туындайтын шығар.

Естеріңізге сала кетейік, халықтың бұл санаты жеңілдікті санатқа жатады және олар үшін Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорына аударымдарды мемлекет төлейді. Сондықтан әрбір бала 18 жасқа толғанға дейін автоматты түрде «сақтандырылған» мәртебесін алады.

- Сонымен, қандай жағдайда сізге өз қалтаңыздан төлеудің қажеті жоқ?
- * рентген-сурет үшін;
- * тісті жансыздандыру және жұлу, сондай-ақ, пломба салу үшін;
- * абсцестерді ашқаны, пульпит пен периодонтитті емдегені үшін;
- * гипоплазия, флюороз кезінде тістің анатомиялық пішінін толық функционалды қалпына келтіргені үшін;
- * еріндер мен тіл жүгеншегінің пластикасына;
- * жақ-бет аймағының туа біткен патологиялары және тандайдың бөлінуі (қасқырдың аузы) болған кезде ортодонтиялық қызметтер үшін.
- Сондықтан егер Сіздің балаңызға тіс дәрігерінің көмегі қажет болса, Сіз өз емханаңызға немесе Әлеуметтік медициналық сақтандыру қорының әлеуетті жеткізушісі болып табылатын жеке стоматологияға бірден жүгіне аласыз.

«Халық заңгері» ауқымды жалпы республикалық акциясы өтеді!



2022 жылғы 16 қыркүйекте бір мезгілде Қазақстан Республикасының барлық қалаларында «Халық заңгері» ауқымды жалпы республикалық акциясы өтеді!

Заңгерлер, адвокаттар мен мемлекеттік орган өкілдері сіздің барлық сұрақтарыңызға жауап беріп, білікті ұсыныстар айтып, сізге заң тұрғысынан көмектесетін болады.

Келіңіздер, құқықтық көмекке мұқтаж жандардың барлығын күтеміз!

Талдықорған қаласы, Назарбаев көшесі, 67 "Б", халыққа қызмет көрсету орталығының ғимараты мекен-жайында өтеді.

Басталуы - 2022 жылғы 16 қыркүйек күні, сағат: 16:00. Кіру тегін!

«Халық заңгері» жалпыреспубликалық акциясын ҚР Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл агенттігі, ЗАКОН. KZ желілі басылымы, «Параграф» ақпараттық жүйесі, мемлекеттік органдар, еліміздің жетекші заңгерлері мен адвокаттары ұйымдастыруда!

АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫНЫҢ ТУҒАНЫНА - 150 ЖЫЛ!

А. Байтұрсынұлының 150 жылдық мерейтойына орай 12 томдық шығармалар жинағы жарық көреді



Қазақстанда ұлы ағартушы ғалым, қоғам және саяси қайраткер Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдығы аталып өтуде. Мерейтой аясында бірқатар маңызды ғылыми - зерттеу, мәдени және қоғамдық іс-шаралар ұйымдастырылды. Жыл соңына дейін Ахмет Байтұрсынұлының 12 томдық еңбектер жинағын басып шығару және оны еліміздің кітапханаларына тарту жоспарланған. Сондай-

ақ, мерейтой аясында ұлы ағартушының өмірі мен қызметі туралы толық метражды көркем фильм түсірілімі жоспарланып отыр. «Бүгінде біз ұлт ұстазы, қазақ тілі білімінің атасы, төл әліпбиіміздің негізін қалаушы Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдығын атап өтудеміз. Өкінішке қарай, киелі Торғайдағы бүгінгі торқалы той тілсіз жаудың кесірінен тоқтатылып отыр. Кешелі бері Қостанай халқына қол ұшын со-

зып жатқан жандардың саны артып келеді. Бұл – бірлігіміз бен ынтымағымыздың белгісі. Халқымыз қандай қиындықты да осындай бірлікпен еңсерген. Ең бастысы, ел аман болып, ұлы тойдың қайта жаңғыруына тілектеспін», – деді Еуразия ұлттық университетінде өткен «А.Байтұрсынұлының ғылыми мұрасы және жаңа Қазақстанның зияткерлік сабақтастығы» атты ғылыми-практикалық конференция аясында ҚР Мәдениет және спорт министрі Дәурен Абаев.

Айта кету керек, жыл басынан бері Ахмет Байтұрсынұлының есімі республикамыздағы 1 ауылға, 200-ден астам көшеге және 39 мектепке, 1 әуежайға, 1 музейге берілген.

Сондай-ақ, шетелде іс-шаралар жоспарланған. 2021 жылы ЮНЕСКО-ның Бас конференциясында қазақ педагогының мерейтойлық күнін осы ұйымның атаулы күндерінің халықаралық күнтізбесіне енгізу туралы шешім қабылданған.

Сонымен қатар, бүгін елордадағы Жазушылар аллеясында «Алаш қайраткерлері» ескерткішіне гүл шоқтарын қою рәсімі өтті.

ҚР МСМ Баспасөз қызметі.

101 ХАБАРЛАЙДЫ

Бала және өрт

Өмірінде өртті бір рет көрген адам оның қандай апат екенін біледі. Өрт жолындағының бәрін жалмап, тіпті ең қымбатты – адам өмірін де аямайды.

Біздің күнделікті тіршілікте: «Сіріңкемен ойнама», «Отпен ойнау қауіпті», «Өрт – тілсіз жау» және т.б. ұрандарға құлағымыз үйреніп кеткен. Көп жағдайларда балаларды көз қызықтырар белгілері бар сіріңке, темекі қорабтары қызықтыратыны естен шығып жатады.

Балаларда үлкендерге тән психологиялық қорғаныс реакциясы толық дамымаған. Көпшілігі өрт кезінде аман қалу үшін не істеу керектігін біле бермейді. Осы себептерден өрт кезінде көп жағдайларда төсек астына, шкаф ішіне, көрпе астына немесе бөлмедегі қуыстарға тығылып, өрттен қашады. Есік ашық болса да шығуға тырыспайды. Оларды қою түтін жайлаған бөлмелерден табу өрт сөндірушілерге қиындыққа соғып жатады.

Мекемелерде, сауда орындарда, тұрғын үйлерде немесе пәтерлерде электр жүйелерін қолдануда оны мезгілінде жөндеп тұрулары, жаңадан салушылар оны салу жұмыстарын сенімсіз адамдарға тапсырмаулары керек.

Электр сымдары нысандардың, үйдің жанғыш бөліктерінің үстімен жүргізуге

- электр өткізгіштердің, ажыратқыштардың және тоқ көздерінің дұрыс жұмыс істеуін қадағалаңыз;
- электр аспаптарын, плиталарды жарамды күйде қолданып, перделер мен жиһаздан алшақ, жанбайтын тіреулерде орналастырыңыз;
- электр аспаптарын бір нүктеге қосуға жол бермеңіз, бұл электр желісінің шамадан тыс қуаттығына әкеп соқтырады;
- қолдан жасалған қыздырғыш электр аспаптарын, қуаттың артып кетуін және қысқа тұйықталуды болдырмау үшін калибрленген ергіш ендіргіштерді және басқа да қолдан жасалған аппараттарды қолданбаңыз;

ЭЛЕКТР ҚҰРАЛДАРЫН ҚОЛДАНУ КЕЗІНДЕ ҚАУІПСІЗДІКТІ САҚТАҢЫЗДАР!

болмайды, арасында бөлінгіш жанбайтын зат болуы тиіс. Электр жылыту және басқада электр құралдарды қосылған түрінде қараусыз қалдыруға болмайды.

Сондықтан да әркім өз ісіне

- үйді жылыту үшін газ плиталарын қолданбаңыз;
- үйден шығарда барлық газ және электр қондырғыларының өшірілгеніне көз жеткізіңіз;
- жылыту маусымы басталар алдында пештерді жөндеуден өткізіп, мұржаларды құл-қоқыстан айында кемінде бір рет тазартып тұрыңыз;
- қатты отын пайдаланатын пеш есігінің астындағы жанғыш материалдан жасалған еденді өлшемі 50x70 см. кем болмайтын есік алды қаңылтырмен қорғаңыз;
- пешке тамызғы ретінде тез жанғыш сұйықтықтарды қолдануға жол бермеңіз;

Ауданымызда балаларға оттан абай болуды үйрету жұмыстары жүргізілуде. Мектептерде, балабақшаларда өрт қауіпсіздігі шараларын оқыту жетілдендірілуде, бұқаралық ақпарат құралдары қамтылуда.

Атап айтсақ, Ақсу ауданында балалармен өрт қауіпсіздігі бойынша сабақтар өткізіліп тұрады, балалардың отпен ойнауын және өрт кезінде балалардың қаза болуын болдырмау үшін.

Соған қарамастан, бұл алдағы балалардың кінәсінен болған өрт санын кеміту үшін атқарылатын жұмыстардың бір бөлігі. Әрбір ересек адам олар үшін жауапты екенін естен шығармауы ең маңызды мәселе. Естеріңізде болсын, балалардың отпен ойнауына қарсы күрес, өртке қарсы күрес қана емес, ол ең алдымен балалырымыздың бақытты да, шаттыққа толы өмірі үшін күрес.

Құрметті ата-аналар, ЕСТЕ САҚТАҢЫЗДАР, баланың өмірі СІЗДЕРДІҢ қолдарыңызда және ол БАҒАЛАНБАЙДЫ!

ұқыптылықпен қарап, ертеңі күнінің жағымсыз жағдайын алдын ала ойлап, уақытылы алдын алып, болдырмай отырса, барлығы да дұрыс болар еді.

Жақсылық жасап жарысайық!

Қазақтың жақсы қасиеттерінің асылы – жомарттық, кеңпейілділік. Ол адамға қызмет қылып, жақсылық жасауға пейілді жанға тән сипат. Жомарт болу - өзіңде барды зәру адаммен шын жүректен бөлісу. Қайырымдылық акция жаңа оқу жылына дайындық уақытында аз қамтамасыз етілген және көпбалалы отбасылардан шыққан оқушыларға, жетім балаларға көмек көрсету мақсатында ұйымдастырылып отыр.

"Жақсылық жасау - сауапты іс". Көшкентал ауылында ауыл әкімі О.Алдабергеновтың ұйымдастыруымен көп балалы және жартылай жетім балаларға «Мектепке баланы дайарлайық!» акциясы аясында мектеп құралдарын, мектеп формасы мен 20 баланы қамтамасыз етті.

Атап өтсек, қайырымдылық шараларын өткізу аймақтың

игі дәстүріне айналған. Өткен жылы 17 отбасыға көмек көрсетілген еді. Жыл басынан бері Наурыз, Ораза айт және Құрбан айт мерекесінде және ауылшаруашылығындағы мал азығын қамтамасыз ету мақсатында отыз отбасына егістік жер бөлініп берілді, 16 отбасы шабындық жермен қамтамасыз етілді. Қырық екі отбасы тегін сабанмен қамтылды.

Осындай игі іс-шараларға белсене атсалысып қолынан келген көмекті беріп жүрген азаматтарға алғысымыз шексіз. Отбасының ақ жаулықты аналары, көмек көрсеткен жандарға аналық алғысын айтып, ақ батасын берді.

Жансая ҚАЙСАНОВА, Көшкентал ауылдық округі әкімі аппаратының Жастар ісі жөніндегі әдіскер нұсқаушысы, "АМАНАТ" БПҰ-ның, «Жас Отан» жастар қанатының белсенді мүшесі.

Хабарландыру!

19.10.2022 ж., сағат 11:00-де Жетісу облысы, Ақсу ауданы, Қапал ауылы, Марат Алыбаев көшесі, №7 мекен-жайы бойынша Жетісу облысы Ақсу ауданындағы "Безыманный" кварц-дала шпат жыныс-тары (ОПИ) кең орнының тау-кен жұмыстарының жоспары жобасы үшін "қоршаған ортаға әсерді бағалау" бойынша қоғамдық тыңдау өткізіледі. Онлайн конференцияға сілтеме: <https://us05web.zoom.us/j/2892920665?pwd=TzJXaWhhbXczQzQwQ1RlRkhhiaFRpdz09>. конференция идентификаторы: 289 292 0665, кіру коды: QUKJ5J. жоспарланған қызметтің бастамашысы: "Безыманный"ЖШС, БСН 170240005030. Қосымша ақпарат алуға болатын байланыстар мен электрондық мекен-жай: тел.: 87015201053, e-mail: 87015201053@mail.ru жоба материалдарымен сайтта танысуға болады: escportal.kz Жетісу облысы Табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасының қоғамдық тыңдау бойынша. Тел. 8(7282) 32-92-67, 329267eco@mail.ru, Талдықорған қ., Қабанбай батыр к-сі, 26 "Экология"ҒӨО., тел.: 87282 41-39-42.

ЖАО сайтына сілтеме <https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-tabigat?lang=ru>.

Объявление!

19.10.2022г, в 11:00 часов, по адресу: область Жетысу, Аксуский район, село Капал, ул. Марата Алыбаева, №7 будут проводиться общественные слушания по проекту «Оценка воздействия на окружающую среду» для проекта План горных работ месторождения кварц-полевошпатовых пород (ОПИ) «Безыманный» в Аксуском районе Алматинской области. Ссылка на онлайн конференцию: <https://us05web.zoom.us/j/2892920665?pwd=TzJXaWhhbXczQzQwQ1RlRkhhiaFRpdz09>. Идентификатор конференции: 289 292 0665, Код доступа: QUKJ5J. Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «Безыманный», БИН 170240005030. Контакты и электронный адрес по котормым можно получить дополнительную информацию: тел. 87015201053, e-mail: 87015201053@mail.ru Ознакомится с материалами проекта можно на сайте: escportal.kz. Управления природных ресурсов и регулирование природопользования области Жетысу по общественным слушаниям Тел.: 8(7282) 32-92-67, 329267eco@mail.ru, г.Талдықорған, ул.Кабанбай батыра, 26, Разработчик ТОО НПЦ «Экология», тел.: 87282 41-39-42.

Ссылка на сайт МИО <https://www.gov.kz/memleket/entities/zhetysu-tabigat?lang=ru>.

ӨРТТІҢ ШЫҒУЫНА ЖОЛ БЕРМЕУ МАҚСАТЫНДА ӨРТ ҚАУІПСІЗДІК ҚАҒИДАЛАРЫН САҚТАҢЫЗДАР!

- пештерді жағуды үйден шығар алдында кемінде 2 сағат бұрын тоқтатыңыз;
- сіріңке мен жандырғыш құралдарды балалардың қолы жетпейтін жерде сақтаңыз;
- балаларды қараусыз жалғыз қалдырмаңыз;
- төсек орнында темекі шекпеңіз, темекі тұқылдарын балкондарын мен лоджиялардан лақтырмаңыз;

- дайындалып жатқан тамақтың плитада бақылаусыз қалуына жол бермеңіз. Өрт болған жағдайда «101» телефон соғыңыз құтқару қызметі телефоны «112».

Мәди БАЗАРБАЕВ, Ақсу ауданының Төтенше жағдайлар бөлімінің аға инженері, азаматтық қорғау капитаны.

"АҚСУ Өңірі" Меншік иесі - ЖШС "Ақсу өңірі" газеті"
Құрылтайшы, директор - бас редакторы **ҚАСЫМБЕКОВА ЛӘЗЗАТ**
ҚАЛМҰХАМБЕТҚЫЗЫ

Газет Қазақстан Республикасы Инвестициялар және Даму Министрлігі Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитеті 2015 жылғы 16 қараша айында есепке қойылды. Күзлік №15701-Г

Редакция алқасы: Жауапты хатшы - **Ербол СЫМХАНОВ**, Бас есенші - **Гүлжан МҰҚЫШЕВА**

Газет бетінде жарияланған мақалалар авторының пікірі редакция көзқарасы болып табылмайды. Мақалалар оңделеді, авторға қайтарылмайды. Жарнама, хабарландырулар, арнау, құттықтаулардың мазмұны мен мәтініне жарнама беруші жауапты.

Газет қазақ тілінде аптасына бір рет, жұма күні шығады.

БІЗДІҢ МЕКЕН-ЖАЙЫМЫЗ:
Ақсу ауданы, Жансүгіров ауылы, Желтоқсан көшесі, №5 "В", аудандық әкімшілік үйінде

Тапсырыс 488
Осы шығарылымның таралымы 2280

Директор бас редактор - 2-11-61, жауапты хатшы - 2-12-90.

Электрондық пошта: aksuoniri@mail.ru
Газеттің ресми сайты aksuoniri.kz

Индекс: 65750
Офсеттік басылым көлемі 26 т.